

Mateja Škalič

Milena Ivanuš Grmek

Stališča staršev do nacionalnega preverjanja znanja ob koncu drugega vzgojno-izobraževalnega obdobja

Izvirni znanstveni članek

UDK: 37.091.26:373.2(4974-18)

POVZETEK

V članku predstavljamo stališča staršev do nacionalnega preverjanja znanja ob koncu drugega vzgojno-izobraževalnega obdobja. Podrobneje prikazujemo stališča staršev do upravičenosti nacionalnega preverjanja znanja ter do spodbujanja otrok za priprave nanj. V teoretičnem delu opredelimo preverjanje znanja in natančneje predstavimo nacionalno preverjanje znanja, v nadaljevanju pa predstavimo rezultate raziskave, ki je bila izvedena v letu 2014. V raziskavi je sodelovalo 209 staršev šestošolcev iz Podravske in Pomurske regije. Rezultati raziskave kažejo, da je dosežek otroka na nacionalnem preverjanju znanja za starše dobra povratna informacija o otrokovem znanju, vendar menijo, da ne pokaže otrokovega celostnega znanja. Nadalje ugotavljamo, da starši s končano osnovno šolo ter starši, ki bivajo v Pomurski regiji, pripisujejo pomembnejšo vlogo pri spodbujanju otrok pri pripravah na nacionalno preverjanje znanja bolj učiteljem kot sebi. Rezultati raziskave nas tudi opozarjajo, da so učenci iz Pomurske regije z vidika vpletenosti staršev v manj stimulativnem okolju.

Ključne besede: nacionalno preverjanje znanja, starši, drugo vzgojno-izobraževalno obdobje, Podravska regija, Pomurska regija

Parents' Views on the National Assessment of Knowledge at the End of the Second Cycle of Basic School

Original scientific article

UDK: 37.091.26:373.2(4974-18)

ABSTRACT

The article presents parents' views on the National Assessment of Knowledge at the end of the second educational cycle of basic school. In more detail we present the views of parents on the necessity of the National Assessment of Knowledge and on encouraging children to prepare for it. In the theoretical part we define assessments and further present The National Assessment of Knowledge. We then proceed to present the results of a survey conducted in 2014. The study involved 209 parents of pupils in the 6th grade from the Podravje and Pomurje regions. The survey results show that the child's accomplishment at the National Assessment of Knowledge provides good feedback for the parents regarding the child's knowledge, however, they also believe it does not show a comprehensive overview of knowledge. Parents who have completed basic school and parents who live in the Pomurje region attribute a more prominent role in encouraging children to prepare for The National Assessment of Knowledge to the teachers, rather than to themselves. The survey results alert us to the fact that in terms of parents' involvement children from the Pomurje region live in a less stimulating environment..

Key words: National Assessment of Knowledge, parents, second educational cycle of basic school, Podravje region, Pomurje region

Uvod

V slovenskem šolskem prostoru je od začetka devetdesetih let 20. stoletja na področju preverjanja in ocenjevanja znanja prišlo do številnih sprememb. Spremembe so bile vpeljane zlasti ob uvedbi devetletne osnovne šole. Opozorimo le na nekatere: opisno ocenjevanje v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju, nacionalno preverjanje znanja ob zaključku vsakega vzgojno-izobraževalnega obdobja, ocenjevanje znanja pri nivojskem pouku. Čeprav vse spremembe niso bile natančno proučene, so bili sprejeti različni zakonski in podzakonski akti, ki so pripeljali do sprememb na vzgojno-izobraževalnem področju: npr. ukinitev nacionalnega preverjanja znanja po zaključku prvega vzgojno-izobraževalnega obdobja, spremenjena vloga nacionalnega preverjanja znanja ob zaključku osnovnošolskega izobraževanja. Tako v teoriji kot v praksi se kažejo težnje po uveljavitvi transformativnega pristopa k učenju, ki ima posledice tudi pri preverjanju in ocenjevanju znanja (Vogrinc, Kalin, Krek, Medveš in Valenčič Zuljan, 2011). Zaradi navedenih okoliščin je potreben temeljit premislek o preverjanju in ocenjevanju znanja.

V prispevku se bomo osredotočili na stališča staršev do nacionalnega preverjanja znanja ob koncu drugega vzgojno-izobraževalnega obdobja. Najprej bomo opredelili preverjanje znanja, nato pa predstavili pomen nacionalnega preverjanja znanja, pojasnili dejavnike učne uspešnosti in podali analizo rezultatov raziskave.

Opredelitev preverjanja znanja

Preverjanje znanja je postopek sistematičnega zbiranja informacij o učenju in učenčevem razumevanju obravnavanih učnih vsebin. Pri preverjanju lahko učitelj uporablja različne metode (opazovanje, pogovor, kontrolni sezname ...), s pomočjo katerih spremlja učenčev napredek (Luongo-Orlando, 2008). Preverjanje znanja ima v današnjem času več ciljev kot nekoč. Z njim učencem ne pomagamo le pri poučevanju in učenju, temveč tudi posredujemo informacije o učencih, učiteljih in šolah ter usmerjamo učne načrte in poučevanje (Gipps, 2000). Preverjanje znanja vpliva tudi na boljše poučevanje učiteljev in boljše učenje učencev (Black, 2009, v Zajc, 2010). Toda izhajati mora iz več kriterijev. Biti mora uporabno oziroma dajati informacije, na podlagi katerih je mogoče spremeniti poučevanje in učenje, mora se izvajati relativno pogosto, prav tako pa je pomembno, da se povezuje z dejanskim poučevanjem. Na podlagi rezultatov, ki jih dobimo s pomočjo preverjanja znanja, ugotavljamo, ali učenci novo učno snov razumejo ali ne. V tem primeru je glavni namen poiskati vzroke za primanjkljaje in jih čim prej odpraviti (Strmčnik, 2001).

Hattie in Timperley (2007, v Vogrinc idr., 2011) navajata, da je pomemben element preverjanja in ocenjevanja znanja povratna informacija, ki jo sestavljata dva dela – prvi del tega procesa izraža posredovanje učiteljeve povratne informacije, drugi del pa učenčevo sprejemanje in razumevanje informacije, ki mu jo je posredoval učitelj. Velik pomen je torej treba nameniti temu, kako bo učitelj posredoval povratno informacijo, saj mora le-ta biti učinkovita. Vogrinc idr. (2011) poudarjajo, da povratna informacija mora biti natančna, sistematična, celostna in individualizirana.

Nacionalno preverjanje znanja in njegov namen

Učenčevo znanje lahko preverjamo na več načinov. Preverjanje, ki ga opravlja vsak učitelj zase v razredu, v katerem poučuje, imenujemo notranje preverjanje znanja. O zunanem preverjanju znanja govorimo takrat, kadar preizkuse sestavijo pedagoški

strokovnjaki ter strokovnjaki za sestavo in analizo merskih instrumentov (Bucik, 2001, v Žakelj in Ivanuš Grmek, 2010). Zunanje preverjanje znanja je tudi nacionalno preverjanje znanja (v nadaljevanju NPZ). To je postopek preverjanja znanja, pri katerem vsi učenci na isti dan rešujejo enake naloge ter pod enakimi pogoji (Nacionalno preverjanje znanja, informacije za učence in starše). NPZ poteka v večini držav Evropske unije, vendar je postopek različen. Na Irskem, v Franciji, Litvi in Romuniji velja, da so ista vprašanja za vse učence le pri nekaterih preizkusih, pri drugih pa se lahko razlikujejo. Razlogi za to izhajajo iz učenčevih potreb in njihove individualne učne stopnje. Tako na Danskem, Irskem, Škotskem in v Angliji preizkuse prilagodijo sposobnostim otrok, ki se od drugih preizkusov razlikujejo po stopnji zahtevnosti. V drugih državah (Francija, Belgija, Španija, Škotska, Litva in Romunija) so razlogi za različna vprašanja na preizkusih metodološki (Nacionalno preverjanje znanja učencev v Evropi, 2010).

NPZ se v Sloveniji izvaja ob koncu drugega (6. razred) in tretjega (9. razred) vzgojno-izobraževalnega obdobja, pri čemer se preverjajo trije predmeti. V 6. razredu poteka preverjanje iz maternega jezika, tujega jezika in matematike, v 9. razredu pa se prav tako preverja znanje iz maternega jezika in matematike, tretji predmet pa določi minister na podlagi obveznih predmetov 8. in 9. razreda (Nacionalno preverjanje znanja, predmeti). Za učence 6. razreda je s šolskim letom 2013/14 opravljanje NPZ, tako kot za učence 9. razreda, obvezno. Prostovoljno je le za učence 6. oziroma 9. razreda, ki so vključeni v prilagojeni izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom, prav tako pa tudi za priseljence iz drugih držav, katerih slovenščina ni materni jezik in so prvič vključeni v 6. ali 9. razred osnovne šole v Sloveniji (Osnovna šola; nacionalno preverjanje znanja, informacije za učence in starše).

Namen NPZ je bil od njegove uvedbe v slovensko šolstvo do danes različen. Sprva je bila njegova vloga selekcijska, kasneje je rezultat preverjanja služil tudi kot del šolske ocene. Šele po letu 2005/06 ima tovrstno preverjanje znanja informativno in formativno vlogo (Žakelj in Ivanuš Grmek, 2010). To pomeni, da želimo s pomočjo NPZ pridobiti dodatno informacijo o znanju, ki ga dosegajo učenci. Ta je namenjena učencem, njihovim staršem, učiteljem, šolam in sistemu na nacionalni ravni (Osnovna šola; nacionalno preverjanje znanja, informacije za učence in starše). To se v praksi kaže pri izboljšavi kakovosti znanja in poučevanja, pri preverjanju kakovosti učnih načrtov, omogočanju enakih izobraževalnih možnosti učencem ter uporabi enotnih meril za ocenjevanje znanja (Nacionalno preverjanje znanja, informacije za učence in starše).

Dejavniki učne uspešnosti

Kako uspešen bo učenec v šoli – naj gre za preverjanje znanja, NPZ ali ocenjevanje – je odvisno od vpliva različnih dejavnikov. Poleg notranjih, ki izhajajo iz otroka samega, na učno uspešnost vplivajo tudi zunanji, iz okolja (Kompore, Stražičar, Vec, Dogša in Curk, 2001). Na učni uspeh otroka v osnovni šoli pomembno vpliva tudi spodbuda staršev. Dobro je, da starši otrokovo šolsko delo redno spremljajo, imajo pogost stik z učitelji, otroka spodbujajo in mu pomagajo ter ga pohvalijo za njegov trud. Tudi ko nastopijo težave, naj starši otroka razumejo, mu nudijo pomoč in naklonjenost pri premagovanju le-teh (Nacionalno preverjanje znanja, informacije za učence in starše). Pomembno je poudariti, da starši, ki svojim otrokom namenjajo več pozornosti, jih spodbujajo in ustvarjajo stimulatивно okolje, s tem vplivajo na otrokov umski razvoj (Bezenšek, 2003). Tega naj se v prvi vrsti zavedajo predvsem starši z nižjo izobrazbo, saj lahko na tak način

prispevajo oziroma nadomestijo primanjkljaj nizke izobrazbe (Supplee, Shaw, Hailstones in Hartman, 2004). Sicer pa so se podobne ugotovitve pokazale v raziskavah že leta 1991 (Lamborn, Mounts, Steinberg in Dornbusch, 1991) in 1998 (Chen in Dornbusch, 1998, v Rutar Leban, 2014). Ugotovljeno je bilo, da nestimulativno družinsko okolje v kombinaciji visoke čustvene neodvisnosti od staršev pomembno vpliva na problematično vedenje mladostnikov, njihovo psihično vedenje in nizke šolske rezultate.

V nadaljevanju bomo posvetili pomembno pozornost vlogi socialno-ekonomskega statusa in vlogi učitelja pri učni uspešnosti.

O vplivu socialno-ekonomskega statusa na učno uspešnost mladostnikov v svoji raziskavi opozarjata Puklek Levpušček in Zupančič (2009). Raziskava, ki je potekala v šolskih letih 2004/05 in 2005/06 in je zajemala vzorec 399 učencev devetletne osnovne šole, ki so v letu 2006 končali osnovno šolo, je pokazala, da so učenci višje izobraženih staršev bolj uspešni od učencev nižje izobraženih staršev. Ti rezultati so se pokazali pri matematiki, slovenščini in rezultatih nacionalnega preverjanja znanja. Tudi rezultati raziskave, ki sta jo izvedli Žakelj in Ivanuš Grmek (2010), opozarjajo, da imajo učenci, ki izhajajo iz socialno-kulturno bolj stimulativnega okolja, praviloma bolj izobražene starše, doma imajo več knjig (večja je verjetnost, da so to slovarji in knjige za učenje), od dejavnosti prevladujejo tečajji tujih jezikov, glasbena in plesna šola ter počitnice s starši. Športne dejavnosti, računalniški tečajji, likovne dejavnosti, šahovski krožek, taborniki, skavti in gasilsko društvo pa imajo z indikatorjem socialno-kulturnega okolja nizke korelacijske koeficiente.

Socialno-ekonomski status družine je močno povezan z domačim učnim okoljem, poudarja Košak Babuder (2002). Otroci, ki živijo v revnih družinah, so deležni manj spodbudnega okolja, manjše čustvene podpore in varnosti, saj je v družini na prvem mestu materialno preživetje. Prav tako je drugačen njihov pogled na izobraževanje, kar posledično vpliva na otrokov učni uspeh. Taki starši imajo do svojih otrok relativno nižja pričakovanja in tudi tisti, ki imajo višja pričakovanja, po navadi ne vedo, kako bi svojim otrokom pomagali.

Ne glede na socialni status staršev je pomembno, da svojemu otroku nudijo čim bolj spodbudno okolje ter podporo. Končna kakovost pouka pa je odvisna od učitelja. Njegova naloga je, da učne cilje, vsebino in učno tehnologijo usklajuje in prilagaja učencem, poleg tega pa neposredno odloča in odgovarja o učnem procesu (Blažič, Ivanuš Grmek, Kramar in Strmčnik, 2003). Bouchey in Harter (2005, v Cugmas, Kepe Globevnik, Pogorevec Merčnik in Štemberger, 2010) v svojih raziskavah ugotavljata, da pričakovanja, ki jih imajo učitelji in tudi starši do otrok glede šolske uspešnosti, vplivajo na otrokova pričakovanja glede šolske uspešnosti in posledično tudi na dejansko učno uspešnost. Na to temo so različni avtorji izvedli veliko raziskav, v katerih je bila ugotovljena povezava med odnosom, ki ga ima učitelj do določenih učencev, ter učno uspešnostjo le-teh, samopodobo, stopnjo sprejetosti pri vrstnikih ipd. Vedenje učiteljev se namreč razlikuje glede na pričakovanja, ki jih imajo do otrok. Če od učenca pričakujejo boljše rezultate, jim zastavljajo več vprašanj, težja vprašanja, dajejo jim več časa za odgovarjanje, pri odgovarjanju jih ne prekinjajo toliko, jih bolj spodbujajo in z neverbalno komunikacijo nakazujejo večjo naklonjenost. Če pa imajo do učenca nižja pričakovanja, mu postavljajo lažja vprašanja, na odgovor čakajo manj časa, so do njih kritični ter jih ne pohvalijo tolikokrat kot tiste učence, do katerih imajo višja pričakovanja (Vršnik Perše, 2014).

Empirična raziskava

Namen raziskave

Namen raziskave je proučiti stališča staršev:

- do upravičenosti NPZ ob koncu 2. vzgojno-izobraževalnega obdobja,
- do spodbujanja otrok za priprave na NPZ ob koncu 2. vzgojno-izobraževalnega obdobja.

Zanimalo nas je, ali obstajajo razlike glede na spol staršev, njihovo izobrazbo in regijo, v kateri bivajo.

Metodologija

Pri raziskovalnem delu smo uporabili deskriptivno in kavzalno neeksperimentalno metodo empiričnega raziskovanja. Raziskava je bila izvedena na neslučajnostnem vzorcu 209 staršev šestošolcev iz petih pomurskih in šestih podravskega osnovnih šol.

Podatke smo zbrali s pomočjo anketnega vprašalnika za starše. Sestavljen je bil iz dveh delov. Vprašanja v prvem delu so se nanašala na splošne podatke – spol, regijo in izobrazbo staršev. V drugem delu je sledila Likertova lestvica stališč, ki vsebuje 11 trditve s petstopenjsko lestvico (5 – se popolnoma strinjam, 4 – se strinjam, 3 – ne vem, se ne morem odločiti, 2 – se ne strinjam, 1 – se sploh ne strinjam).

Rezultati so prikazani tabelarično. Za posamezne trditve so izračunane aritmetične sredine (\bar{x}) numerično izraženih stopenj soglašanja. Drugih ocen osnovne deskriptivne statistike (npr. MIN, MAX, standardni odklon, koeficient asimetrije in koeficient sploščenosti) nismo uporabili, saj za njihovo uporabo nimamo pogojev (neštevilске spremenljivke). Glede na merski nivo spremenljivk smo uporabili neparametrična preizkusa, in sicer za preizkušanje odvisnih zvez glede na izobrazbo smo uporabili Kruskal-Wallisov preizkus, za preizkušanje odvisnih zvez glede na spol in regijo pa Mann-Whitneyjev preizkus.

V naši raziskavi smo pridobili podatke (v skladu z namenom) za ordinalne spremenljivke. Te niso prave številске spremenljivke, ampak ordinalne, torej neštevilске z numerično osnovo. Zanje veljajo druge statistične metode kot za številске spremenljivke. V skladu s tem smo na deskriptivnem nivoju uporabili zgolj aritmetično sredino (tudi zanjo velja, da je metoda za številске spremenljivke, ne gremo pa v našem primeru z njo v nadaljnjo obdelavo, ampak se nanjo sklicujemo zgolj zaradi hitrega, orientacijskega vpogleda v nivo stanja neke spremenljivke glede na drugo/-e), na inferenčnem nivoju pa neparametrične preizkuse (Mann-Whitneyjev preizkus, Kruskal-Wallisov preizkus). Uporabljamo jih, ko imamo ordinalne spremenljivke (kot je v našem primeru), za številске pa v tistih primerih, ko za parametrične preizkuse (npr. t-preizkus, analiza variance) nimamo upravičenih predpostavk.

Rezultati in interpretacija

Rezultate raziskave prikazujemo v dveh sklopih, in sicer:

- stališča staršev do upravičenosti NPZ ob koncu 2. vzgojno-izobraževalnega obdobja,
- stališča staršev do spodbujanja otrok za priprave na NPZ ob koncu 2. vzgojno-izobraževalnega obdobja.

Analiza stališč staršev do upravičenosti NPZ ob koncu 2. vzgojno-izobraževalnega obdobja

Preglednica 1: Aritmetična sredina (\bar{x}) trditev o upravičenosti NPZ ob koncu 2. vzgojno-izobraževalnega obdobja

Trditev	\bar{x}
Dosežek na NPZ je dobra povratna informacija o otrokovem znanju.	4,00
NPZ ni pokazatelj otrokovega celostnega znanja, saj je preverjanje le pisno.	3,50
Dosežki otroka na NPZ prikazujejo njegova močna področja.	3,31
Dosežki otroka na NPZ prikazujejo njegova šibka področja.	3,11
NPZ ob koncu 6. razreda je nesmiseln.	2,65

Največje povprečje ima trditev, da je dosežek na NPZ dobra povratna informacija o otrokovem znanju ($\bar{x} = 4,00$). To pomeni, da se v povprečju starši strinjajo, da na podlagi rezultatov NPZ dobijo dober vpogled v otrokovo znanje. Z nekoliko nižjim povprečjem, a prav tako zelo visokim, sledi trditev, da NPZ zgolj zaradi pisnega preverjanja ni pokazatelj otrokovega celostnega znanja ($\bar{x} = 3,50$). Sledita trditvi, da dosežki na NPZ prikazujejo otrokova močna ($\bar{x} = 3,31$) oziroma šibka področja ($\bar{x} = 3,11$). Na dnu lestvice je trditev, da je NPZ ob koncu 6. razreda nesmiseln ($\bar{x} = 2,65$). Rezultati raziskave nas opozarjajo, da se starši zavedajo pomena NPZ, so pa do njega tudi kritični. Podobne rezultate, in sicer da je NPZ dober pokazatelj znanja učencev, prikazujejo tudi Vogrinc idr. (2011), ki so v raziskavo vključili starše in učitelje učencev od 7. do 9. razreda. Tako je menilo 57,2 % staršev in 60,5 % učiteljev. Le 2,6 % staršev in 5,7 % učiteljev je menilo, da je NPZ zelo slab pokazatelj znanja učencev (prav tam).

Preglednica 2: Izid Kruskal-Wallisovega preizkusa razlik v soglašanju s trditvami, vezanimi na upravičenost NPZ ob koncu 2. vzgojno-izobraževalnega obdobja glede na izobrazbo

Trditev	Izobrazba	R	χ^2	P
Dosežek na NPZ je dobra povratna informacija o otrokovem znanju.	osnovna šola	99,64	13,122	0,011
	srednja šola	116,07		
	višja šola	108,13		
	visoka šola	90,73		
	mag. ali dr.	66,00		
NPZ ob koncu 6. razreda je nesmiseln.	osnovna šola	95,88	2,990	0,559
	srednja šola	100,67		
	višja šola	114,39		
	visoka šola	111,43		
	mag. ali dr.	119,50		
NPZ ni pokazatelj otrokovega celostnega znanja, saj je preverjanje le pisno.	osnovna šola	101,26	0,925	0,921
	srednja šola	106,48		
	višja šola	101,63		
	visoka šola	107,57		
	mag. ali dr.	91,73		

Trditev	Izobrazba	R	χ^2	P
Dosežki otroka na NPZ prikazujejo njegova šibka področja.	osnovna šola	129,57	9,554	0,049
	srednja šola	109,79		
	višja šola	100,00		
	visoka šola	92,42		
	mag. ali dr.	76,86		
Dosežki otroka na NPZ prikazujejo njegova močna področja.	osnovna šola	130,05	8,020	0,091
	srednja šola	109,05		
	višja šola	92,47		
	visoka šola	92,56		
	mag. ali dr.	95,64		

Rezultati kažejo, da obstajajo statistično značilne razlike v soglašanju s trditvijo, da je dosežek na NPZ dobra povratna informacija o otrokovem znanju ($P = 0,011$) in da dosežki otroka na NPZ prikazujejo njegova šibka področja ($P = 0,049$). Z zadnjo se v večji meri bolj strinjajo starši s končano osnovno šolo, medtem ko se s prvo trditvijo bolj strinjajo tisti, ki imajo končano srednjo šolo. Tendence razlike se kaže pri trditvi, da dosežki otroka na NPZ prikazujejo njegova močna področja ($P = 0,091$), kar bolj podpirajo starši z nižjo izobrazbo. Bolj kot so starši izobraženi, manjša je stopnja strinjanja s temi trditvami, zato lahko sklepamo, da zanje zgolj pisno preverjanje treh predmetov ne more biti pokazatelj otrokovega celostnega znanja ter njegovih močnih oziroma šibkih področij. Na to nas opozarjajo tudi nekateri avtorji (Blažič idr., 2003), ki menijo, da so za celosten prikaz znanja potrebne še druge oblike preverjanja, npr. ustno oziroma praktično, saj le pisno tega ne omogoča.

Preglednica 3: Izid Mann-Whitneyjevega preizkusa razlik v soglašanju s trditvami, vezanimi na upravičenost NPZ ob koncu 2. vzgojno-izobraževalnega obdobja glede na spol

Trditev	Spol	R	U	P
Dosežek na NPZ je dobra povratna informacija o otrokovem znanju.	Moški	108,58	3237,000	0,653
	Ženski	104,15		
NPZ ob koncu 6. razreda je nesmiseln.	Moški	87,03	2661,000	0,027
	Ženski	109,25		
NPZ ni pokazatelj otrokovega celostnega znanja, saj je preverjanje le pisno.	Moški	93,04	2901,500	0,140
	Ženski	107,83		
Dosežki otroka na NPZ prikazujejo njegova šibka področja.	Moški	120,30	2768,000	0,064
	Ženski	101,38		
Dosežki otroka na NPZ prikazujejo njegova močna področja.	Moški	116,38	2925,000	0,165
	Ženski	102,31		

Izid Mann-Whitneyjevega preizkusa razlik kaže, da se statistično značilna razlika pojavlja pri trditvi, da je NPZ ob koncu 6. razreda nesmiseln ($P = 0,027$). Pri tej trditvi so višje odgovarjale ženske kot moški. To pomeni, da NPZ ob koncu 6. razreda matere bolj kot očetje označujejo za nesmiselno obliko preverjanja znanja. Tendence razlike se kaže pri trditvi, da dosežki otroka na NPZ prikazujejo njegova šibka področja ($P = 0,064$); to potrjujejo očetje. Na podlagi rezultatov lahko sklepamo, da očetje NPZ ob

koncu 6. razreda pripisujejo večji pomen, saj v rezultatu NPZ bolj kot matere vidijo priložnost, da jih opozori na šibka področja pri otroku, prav tako tudi, bolj kot matere, na močna področja, vendar tu razlika ni statistično značilna.

Preglednica 4: Izid Mann-Whitneyjevega preizkusa razlik v soglašanju s trditvami, vezanimi na upravičenost NPZ ob koncu 2. vzgojno-izobraževalnega obdobja glede na regijo

Trditev	Regija	R	U	P
Dosežek na NPZ je dobra povratna informacija o otrokovem znanju.	Pomurska	108,49	4859,500	0,280
	Podravska	100,01		
NPZ ob koncu 6. razreda je nesmiseln.	Pomurska	109,10	4785,000	0,217
	Podravska	99,14		
NPZ ni pokazatelj otrokovega celostnega znanja, saj je preverjanje le pisno.	Pomurska	107,76	4949,000	0,402
	Podravska	101,05		
Dosežki otroka na NPZ prikazujejo njegova šibka področja.	Pomurska	112,02	4425,000	0,037
	Podravska	94,95		
Dosežki otroka na NPZ prikazujejo njegova močna področja.	Pomurska	108,19	4897,000	0,339
	Podravska	100,44		

Izid Mann-Whitneyjevega preizkusa razlik kaže, da obstaja statistično značilna razlika pri trditvi, da dosežki otroka na NPZ prikazujejo njegova šibka področja ($P = 0,037$). Pri drugih trditvah nismo odkrili statistično značilnih razlik. Starši iz Pomurske regije se s to trditvijo bolj strinjajo kot starši iz Podravske regije. Iz preglednice je razvidno, da je tudi pri drugih trditvah stopnja strinjanja višja pri starših, ki prihajajo iz Pomurske regije.

Analiza stališč staršev do spodbujanja otrok za priprave na NPZ ob koncu 2. vzgojno-izobraževalnega obdobja

Preglednica 5: Aritmetična sredina (\bar{x}) trditev o spodbujanju otrok za priprave na NPZ ob koncu 2. vzgojno-izobraževalnega obdobja

Trditev	\bar{x}
Pri spodbujanju otrok na NPZ imajo učitelji večjo vlogo kot starši.	3,72
Bolj kot starši spodbujajo otroka pri NPZ, boljši bo njegov dosežek.	3,46
Starši za čim boljše otrokovo pripravo na NPZ z njim rešujejo dodatne naloge in mu nudijo pomoč.	3,06
Staršem pri pripravah otroka na NPZ ni treba sodelovati.	2,86
V času opravljanja NPZ naj starši otrokom ne nalagajo dodatnih bremen (npr. hišna opravila).	2,35
Ni pomembno, da starši otroka pri opravljanju NPZ spodbujajo.	2,29

Starši v sklopu trditev, vezanih na spodbujanje otrok za priprave na NPZ, povprečno najvišje ocenjujejo trditev, da imajo pri spodbujanju otrok na NPZ učitelji večjo vlogo kot starši ($\bar{x} = 3,72$). Z nekoliko nižjim povprečjem sledita trditvi, da bolj kot starši spodbujajo otroka pri NPZ, boljši bo otrokov dosežek ($\bar{x} = 3,46$) in da starši za čim boljše otrokovo pripravo na NPZ z njim rešujejo dodatne naloge in mu nudijo pomoč ($\bar{x} = 3,06$). Rezultati kažejo, da starši vlogo za spodbujanje otrok za pripravo na NPZ pripisujejo tako učiteljem kot sebi. To potrjuje tudi povprečni rezultat trditve, ki se nahaja v spodnji polovici ranžirne vrste, in sicer da staršem pri pripravah otroka na NPZ ni treba sodelovati ($\bar{x} = 2,86$). Na dnu ranžirne vrste sta trditvi, naj v času opravljanja

NPZ starši otrokom ne nalagajo dodatnih bremen ($\bar{x} = 2,35$) in da ni pomembno, da starši otroka pri opravljanju NPZ spodbujajo ($\bar{x} = 2,29$).

Rezultati kažejo, da starši, čeprav največjo vlogo za spodbujanje otrok za priprave na NPZ pripisujejo učiteljem, tudi sami spodbujajo svoje otroke, kar nedvomno vpliva na njihove dosežene rezultate.

Do podobnih ugotovitev sta prišla ameriški sociolog Coleman leta 1966 in Plowden leta 1967 (v Krumm, 1998). V raziskavi sta ugotovila, da je delež družine pri šolskem uspehu učenca v primerjavi z deležem šole večji. V šolah se bistveno več učijo tisti učenci, ki jih starši podpirajo posredno ali neposredno, v primerjavi s tistimi, katerih starši ne podpirajo ali kakor koli spodbujajo.

Preglednica 6: Izid Kruskal-Wallisovega preizkusa razlik v soglašanju s trditvami, vezanimi na spodbujanje otrok za priprave na NPZ ob koncu 2. vzgojno-izobraževalnega obdobja glede na izobrazbo

Trditev	Izobrazba	R	χ^2	P
Bolj kot starši spodbujajo otroka pri NPZ, boljši bo njegov dosežek.	osnovna šola	133,60	7,340	0,119
	srednja šola	105,63		
	višja šola	95,87		
	visoka šola	99,14		
	mag. ali dr.	86,64		
Starši za čim boljšo otrokovo pripravo na NPZ z njim rešujejo dodatne naloge in mu nudijo pomoč.	osnovna šola	125,26	14,350	0,006
	srednja šola	113,48		
	višja šola	98,87		
	visoka šola	80,13		
	mag. ali dr.	106,68		
Staršem pri pripravah otroka na NPZ ni treba sodelovati.	osnovna šola	116,55	2,183	0,702
	srednja šola	104,89		
	višja šola	94,13		
	visoka šola	107,33		
	mag. ali dr.	92,23		
V času opravljanja NPZ naj starši otrokom ne nalagajo dodatnih bremen (npr. hišna opravila).	osnovna šola	131,57	20,083	0,000
	srednja šola	114,27		
	višja šola	100,21		
	visoka šola	82,14		
	mag. ali dr.	75,41		
Pri spodbujanju otrok na NPZ imajo učitelji večjo vlogo kot starši.	osnovna šola	118,71	2,454	0,653
	srednja šola	100,84		
	višja šola	115,16		
	visoka šola	104,82		
	mag. ali dr.	102,91		
Ni pomembno, da starši otroka pri opravljanju NPZ spodbujajo.	osnovna šola	127,17	6,268	0,180
	srednja šola	107,50		
	višja šola	91,61		
	visoka šola	97,37		
	mag. ali dr.	96,00		

Izid Kruskal-Wallisovega preizkusa razlik kaže, da obstaja statistično značilna razlika pri dveh trditvah. Trditev, da starši za čim boljšo otrokovo pripravo na NPZ z njim rešujejo

dodatne naloge in mu nudijo pomoč ($P = 0,006$), bolj potrjujejo starši z dokončno osnovno šolo. Razloge za tak rezultat lahko pripisujemo željam staršev po pomoči, saj bi z njihovim sodelovanjem lahko otroci dosegali boljše rezultate. Raziskava, ki so jo izvedli Kalin idr. (2009), v katero je bilo vključenih 1644 staršev otrok 3. razreda, 5./6. razreda in 9. razreda, je pokazala, da se odstotek staršev, ki menijo, da svojemu otroku znajo pomagati, s stopnjo izobrazbe viša. Starši z osnovnošolsko in poklicno izobrazbo v največji meri odgovarjajo, da znajo otroku pomagati le pri nekaterih predmetih oziroma da otroku ne znajo pomagati pri nobenem predmetu. Kljub temu nas rezultati raziskave opozarjajo, da prav starši s končano osnovno šolo otrokom za čim boljše dosežke nudijo pomoč in z njimi rešujejo naloge. Glede na to, da se ti starši v največji meri strinjajo s trditvijo, da jim pri pripravah na NPZ ni treba sodelovati, lahko sklepamo, da pomoč za svoje otroke in čim boljše dosežke najdejo drugje (npr. pomoč sošolcev, inštrukcije ipd.). Trditev, da naj v času opravljanja NPZ starši otrokom ne nalagajo dodatnih bremen (npr. hišna opravila), so višje ocenili starši z dokončno osnovno, srednjo ali višjo šolo ($P = 0,000$).

Na podlagi rezultatov lahko sklepamo, da starši z nižjo izobrazbo spodbujajo svoje otroke k boljšemu uspehu nekoliko drugače. Supplee idr. (2004) namreč potrjujejo domnevo, da lahko matere primanjkljaj svoje nizke izobrazbe, ki posledično vpliva na učno (ne)uspešnost otroka, nadomestijo s svojim pravilnim »poučevanjem«, spodbudami in izražanjem naklonjenosti.

Iz preglednice lahko razberemo, da se s trditvijo, da imajo učitelji pri spodbujanju otrok večjo vlogo kot starši, v največji meri strinjajo starši z najnižjo stopnjo izobrazbe. Podobne rezultate v svoji raziskavi navajajo tudi Kalin idr. (2009) – nižja kot je stopnja izobrazbe staršev, večja je stopnja strinjanja s trditvijo, da je predvsem šola odgovorna za učni uspeh otroka. Razloge za tovrstno razmišljanje staršev s končano osnovno šolo oziroma nižjo izobrazbo lahko pripisujemo slabemu poznavanju dejavnikov otrokove učne uspešnosti. Otroci sicer res veliko svojega časa preživijo v šoli, ki ima nedvomno pomemben vpliv na njihovo uspešnost, vendar na otrokov uspeh vplivajo tudi drugi dejavniki, npr. okolje in starši.

Preglednica 7: Izid Mann-Whitneyjevega preizkusa razlik v soglašanju s trditvami, vezanimi na spodbujanje otrok za priprave na NPZ ob koncu 2. vzgojno-izobraževalnega obdobja glede na spol

Trditev	Spol	R	U	P
Bolj kot starši spodbujajo otroka pri NPZ, boljši bo njegov dosežek.	Moški	123,75	2630,000	0,022
	Ženski	100,56		
Starši za čim boljše otrokovo pripravo na NPZ z njim rešujejo dodatne naloge in mu nudijo pomoč.	Moški	115,14	2974,500	0,218
	Ženski	102,60		
Staršem pri pripravah otroka na NPZ ni treba sodelovati.	Moški	97,28	3071,000	0,341
	Ženski	106,83		
V času opravljanja NPZ naj starši otrokom ne nalagajo dodatnih bremen (npr. hišna opravila).	Moški	118,86	2825,500	0,075
	Ženski	101,72		
Pri spodbujanju otrok na NPZ imajo učitelji večjo vlogo kot starši.	Moški	103,63	3325,000	0,864
	Ženski	105,33		
Ni pomembno, da starši otroka pri opravljanju NPZ spodbujajo.	Moški	116,24	2930,500	0,142
	Ženski	102,34		

Statistično značilna razlika se kaže pri trditvi, da bolj kot starši spodbujajo otroka pri NPZ, boljši bo njegov dosežek ($P = 0,022$). Iz preglednice je razvidno, da s tem

bolj soglašajo očetje. Tendenca razlike se kaže v soglašanju s trditvijo, da naj v času opravljanja NPZ starši otrokom ne nalagajo dodatnih bremen ($P = 0,075$). Iz rezultatov, vezanih na spodbujanje otrok za priprave na NPZ, sledi, da očetje v primerjavi z materami temu dajejo večjo vlogo.

Preglednica 8: Izid Mann-Whitneyjevega preizkusa razlik v soglašanju s trditvami, vezanimi na spodbujanje otrok za priprave na NPZ ob koncu 2. vzgojno-izobraževalnega obdobja glede na regijo

Trditev	Regija	R	U	P
Bolj kot starši spodbujajo otroka pri NPZ, boljši bo njegov dosežek.	Pomurska	102,84	5023,000	0,515
	Podravska	108,09		
Starši za čim boljše otrokovo pripravo na NPZ z njim rešujejo dodatne naloge in mu nudijo pomoč.	Pomurska	104,44	5220,500	0,868
	Podravska	105,80		
Staršem pri pripravah otroka na NPZ ni treba sodelovati.	Pomurska	110,57	4604,000	0,092
	Podravska	97,03		
V času opravljanja NPZ naj starši otrokom ne nalagajo dodatnih bremen (npr. hišna opravila).	Pomurska	110,51	4611,000	0,082
	Podravska	97,12		
Pri spodbujanju otrok na NPZ imajo učitelji večjo vlogo kot starši.	Pomurska	111,24	4522,000	0,056
	Podravska	96,08		
Ni pomembno, da starši otroka pri opravljanju NPZ spodbujajo.	Pomurska	108,82	4819,000	0,220
	Podravska	99,53		

Kot kaže izid Mann-Whitneyjevega preizkusa razlik, ne obstajajo statistično značilne razlike v soglašanju s trditvami, vezanimi na spodbujanje otrok za priprave na NPZ ob koncu 2. vzgojno-izobraževalnega obdobja glede na regijo. Obstaja pa tendenca razlike, in sicer pri treh trditvah:

- staršem pri pripravah otroka na NPZ ni treba sodelovati ($P = 0,092$),
- v času opravljanja NPZ naj starši otrokom ne nalagajo dodatnih bremen ($P = 0,082$),
- pri spodbujanju otrok na NPZ imajo učitelji večjo vlogo kot starši ($P = 0,056$).

Pri vseh treh trditvah zasledimo višje povprečje rangov pri starših šestošolcev iz Pomurske regije. Na tej osnovi sklepamo, da spodbujanju otrok pri pripravah na NPZ starši iz Pomurske regije ne namenjajo tolikšne pozornosti kot starši iz Podravske regije.

Tudi rezultati raziskave (Kalin idr., 2009) kažejo statistično značilno razliko glede na mestne in nemestne šole v strinjanju s trditvijo, da so za učno uspešnost otroka v šoli odgovorni predvsem starši. S to trditvijo se v večji meri ne strinjajo starši otrok v nemestnih šolah, medtem ko je večje strinjanje pri starših otrok iz mestnih šol.

Velja opozoriti, da je pomanjkljiva spodbuda s strani staršev pri opravljanju NPZ lahko eden izmed razlogov, ki vpliva na dosežene (nižje) rezultate pomurskih otrok. Analiza dosežkov v šolskem letu 2013/14 namreč kaže, da učenci iz Pomurske regije v primerjavi s Podravsko pri vseh predmetih, razen nemščini, dosegajo nižje rezultate oziroma so le-ti pod povprečjem (Domanjko idr., 2014).

Sklep

Rezultati raziskave so pokazali, da je NPZ za starše dober pokazatelj otrokovega znanja, a ni pokazatelj celostnega znanja, saj ne vključuje drugih oblik preverjanja (npr.

ustno ali praktično preverjanje). Starši s končano nižjo stopnjo izobrazbe vidijo v NPZ bolj kot tisti z višjo stopnjo izobrazbe priložnost, ki daje dobro povratno informacijo o znanju otrok ter prikazuje otrokova močna in šibka področja. Čeprav nekateri avtorji (Strmčnik, 2001) poudarjajo, da je za ugotavljanje celostnega znanja treba vključiti več oblik preverjanja, da bi na tak način preverili celostno znanje otroka in dobili boljši vpogled v njegovo znanje, menimo, da je rezultat učenca na NPZ eden od pokazateljev učenčevega znanja. Preverjanje znanja sicer poteka le pisno, so pa zato preizkusi, način preverjanja in organizacija veliko bolj objektivni, omogočajo za vse udeležence enake pogoje, tako glede ciljev, ki se preverjajo, kot glede izvedbe. Trdimo lahko, da je NPZ eden izmed pomembnih pokazateljev znanja otrok. Poleg tega dober rezultat na NPZ učencu daje neko potrditev, da je pri določenem predmetu dober, oziroma v nasprotnem primeru opozorilo, da se mora bolj potruditi. Učenci, ki se morda s strani učiteljev ali vrstnikov počutijo manjvredne, zapostavljene, lahko dokažejo, da zmorejo, so sposobni dosegati dobre rezultate in na tak način pridobivajo samozavest. Posledično lahko dosegajo boljše rezultate tudi na drugih področjih oziroma predmetih, ne samo pri tistih, ki se preverjajo na NPZ. Poleg tega ne smemo zanemariti dejstva, da rezultati na NPZ ne pokažejo le znanja učencev pri predmetih, ki se preverjajo, temveč tudi kakovost celotnega vzgojno-izobraževalnega sistema.

Anketirani starši, ki so bili zajeti v raziskavi, menijo, da imajo učitelji pri spodbujanju otrok na NPZ večjo vlogo kot starši, hkrati pa so mnenja, da lahko tudi sami vplivajo na dosežek otroka. Rezultati kažejo, da so starši z dokončano nižjo stopnjo izobrazbe (osnovno šolo) za boljše otrokove dosežke z otrokom pripravljeni reševati dodatne naloge ter ga čim manj obremenjevati s hišnimi opravili. Starši iz Pomurske regije bolj kot tisti iz Podravske pripisujejo učiteljem pri pripravi in spodbujanju otrok na NPZ večjo vlogo kot staršem. Ti rezultati so nekoliko zaskrbljujoči, saj mnogi avtorji pripisujejo šolski uspeh otroka tako staršem kot učiteljem. Med drugim Rutar Leban (2014) navaja, da nestimulativno družinsko okolje vpliva na nizke šolske rezultate. Zato bi bilo dobro, da se odkrijejo razlogi, ki vplivajo na pomanjkanje spodbujanja otrok na NPZ s strani staršev. Zavedati se je namreč treba, da imajo starši na otroke in njihov učni uspeh pomemben vpliv. Tega se morajo zavedati tudi sami.

Mateja Škalič

Milena Ivanuš Grmek

Parents' Views on the National Assessment of Knowledge at the End of the Second Cycle of Basic School

Through assessments of knowledge, we systematically collect information about learning and the pupils' understanding of learning content. The teacher can take different approaches to assessing the pupil's knowledge; through observation, conversation, and checklists (Loungo-Orlando 2008). In the case of the National Assessment of Knowledge, which takes place at the end of the 6th and 9th grade in Slovene basic schools, the matter is somewhat different as the assessment is conducted in written form only. The purpose of the National Assessment of

Knowledge at the end of the 6th grade is mainly informative as it is used to obtain additional information on the pupil's knowledge. This information is intended for the student, his parents, the school, or rather the entire education system. The extent of the child's accomplishment at the National Assessment of Knowledge, however, is not solely dependent on the child's abilities. In the learning process, parents' encouragement, their attentiveness, their socioeconomic status, and both their expectations and those of teachers are important factors.

Through empirical research conducted on a sample of 209 parents of pupils attending the 6th grade from the Podravje and Pomurje region, we strived to determine the necessity of the National Assessment of Knowledge at the end of the 6th grade, and also in what manner and to what extent parents encourage their children in the preparations for the assessment. We wanted to know whether there are differences based on the gender of the parents, their education level, and the region they live in.

The survey results show that the National Assessment of Knowledge is, for the parents, a good indicator of the child's knowledge, but does not show a comprehensive overview of the child's knowledge, because it does not include other methods of assessment – such as oral or practical assessments. More than those with a higher education, the parents with lower education see in the National Assessment of Knowledge an opportunity that gives good feedback on the child's knowledge and outlines the child's strengths and weaknesses. Although some authors (Strmčnik, 2001) point out that a comprehensive overview of the child's knowledge requires incorporating more forms of assessment and that by doing so we test not only comprehensive knowledge, but also gain a better insight into the child's knowledge, we believe that the child's accomplishment at the National Assessment of Knowledge is one of the indicators of the child's knowledge. The assessment is only in written form, but that makes the tests, methods of assessing, and the organization far more objective, and allows each participant equal conditions both regarding the assessed goals and the execution of the assessment. It can be argued that the National Assessment of Knowledge is one of the important indicators of children's knowledge. Moreover, a good result gives the pupil confirmation that he is doing well in a certain class or, otherwise, warns that more effort is needed. We also should not ignore the fact that the results at the National Assessment of Knowledge do not show only the pupils' knowledge in certain the assessed subjects, but also the quality of the entire educational system.

The surveyed parents included in the research believe that teachers have a far greater role than parents when it comes to encouraging children at the National Assessment of Knowledge, but they still believe they can influence the child's achievements. The results show that parents with a lower achieved education (basic school) are, in order to improve their child's achievements, more likely to invest time solving additional tasks with the child, and they burden them less with household tasks. Parents from the Pomurje region, more so than parents from the Podravje region, believe teachers have a greater role than themselves with the preparation and encouragement of children for the National Assessment of Knowledge. These results are somewhat alarming, as many authors attribute the child's academic success to both parents and teachers. Among others, Rutar Leban (2014) states that a non-supportive family environment influences low school performance. It has to be recognized that parents

have a great influence on the child and the child's academic achievements – mainly they have to recognize that themselves.

LITERATURA

- Bezenšek, J. (2003). Nekateri dejavniki vplivanja življenjskega standarda družine, gospodinjstva in revščine na uspešnost v izobraževanju. *Pedagoška obzorja*, 1, 62–77.
- Blažič, M., Ivanuš Grmek, M., Kramar, M. in Strmčnik, F. (2003). *Didaktika*. Novo mesto: Visokošolsko središče, Inštitut za raziskovalno in razvojno delo.
- Cugmas, Z., Kepe Globevnik, N., Pogorevc Merčnik, J. in Štemberger, T. (2010). Vpletenost staršev v otrokovo šolanje. *Sodobna pedagogika*, 2, 318–336.
- Domanjko, D., Jagodnik, A., Lajovic, T., Masterl, S., Prelovšek, M., Radovič, A., ... Žagar, M. (2014). *Navodila za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli 2014/2015*. Ljubljana: Državni izpitni center. Pridobljeno s <http://www.ric.si/mma/Navodila%20za%20izvedbo%20NPZ%202014-2015/2014102812264719/>.
- Gipps, C. V. (2000). *Beyond Testing: Towards a Theory of Educational Assessment*. London: The Falmer Press.
- Kalin, J., Resman, M., Šteh, B., Mrvar, P., Govekar Okoliš, M. in Mažgon, J. (2009). *Izzivi in smernice kakovostnega sodelovanja med šolo in starši*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- Kompare, A., Stražišar, M., Vec, T., Dogša, I. in Curk, J. (2001). *Psihologija: spoznanja in dileme*. Ljubljana: DZS.
- Košak Babuder, M. (2002). Vpliv revščine na otrokov psihofizični razvoj in učno uspešnost. V *Specifične učne težave otrok in mladostnikov: prepoznavanje, razumevanje, pomoč* (str. 43–58). Ljubljana: Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše.
- Krumm, V. (1998). Šolski uspeh – tudi uspeh staršev: skrito in odprto sodelovanje staršev in učiteljev ter kako ga izboljšati. V A. Žerovnik (ur.), *Družina – šola* (str. 73–98). Ljubljana: Družina, Pedagoški inštitut.
- Luongo-Orlando, K. (2008). *Drugačno preverjanje znanja, predlogi za avtentično spremljanje napredka, preizkušeni nasveti in zamisli za učinkovito poučevanje*. Ljubljana: Rokus Klett.
- Nacionalno preverjanje znanja učencev v Evropi: namen, organiziranje in uporaba rezultatov*. (2010). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Nacionalno preverjanje znanja, informacije za učence in starše*. (b. d.). Pridobljeno s http://www.ric.si/preverjanje_znanja/splosne_informacije/.
- Nacionalno preverjanje znanja, predmeti*. (b. d.). Pridobljeno s http://www.ric.si/preverjanje_znanja/predmeti/.
- Osnovna šola: nacionalno preverjanje znanja, informacije za učence in starše*. (b. d.). Pridobljeno s <http://www.ric.si/mma/2015%20Informacije%20slo%2014/2014082707270736/>.
- Puklek Levpušček, M. in Zupančič, M. (2009). *Osebnostni, motivacijski in socialni dejavniki učne uspešnosti*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- Rutar Leban, T. (2014). Vzgojni slog staršev in učiteljev kod podpora oziroma ovira otrokovim učnim dosežkom. V U. Štremfel (ur.), *Učna (ne)uspešnost: pogledi pristopi, izzivi* (str. 132–149). Ljubljana: Pedagoški inštitut.
- Strmčnik, F. (2001). *Didaktika, osrednje teoretične teme*. Ljubljana: Znanstveni inštitut filozofske fakultete.
- Supplee, L. H., Shaw, D. S., Hailstones, K. in Hartman, K. (2004). Family and child influences on early academic and emotion regulatory behaviors. *Journal of School Psychology*, 42, 221–242.

Vogrinc, J., Kalin, J., Krek, J., Medveš, Z. in Valenčič Zuljan, M. (2011). *Sistemske vidike preverjanja in ocenjevanja znanja v osnovni šoli*. Ljubljana: Pedagoški inštitut.

Vršnik Perše, T. (2014). Kontekstualiziranje (ne)uspešnosti poučevanja in učne (ne)uspešnosti. V U. Štremfel (ur.), *Učna (ne)uspešnost: pogledi pristopi, izzivi* (str. 111–131). Ljubljana: Pedagoški inštitut.

Zajc, S. (2010). S kakovostno povratno informacijo do znanja. V *Didaktika ocenjevanja znanja, vrednost povratne informacije za učenje in poučevanje, zbornik 3. mednarodnega posveta v Celju* (str. 82–87). Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Žakelj, A. in Ivanuš Grmek, M. (2010). *Povezanost rezultatov pri nacionalnem preverjanju znanja s socialno-kulturnim okoljem učencev, poukom in domačimi nalogami*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

